

ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์นโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศ

THE ACHIEVEMENT OF COMMUNITY DEVELOPMENT POLICY BASED ON
THE SUFFICIENCY ECONOMY PHILOSOPHY OF SUB-DISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN THE AREA OF CENTRAL PROVINCES OF
THAILAND

เกษมชาติ นเรศเสนีย์*

Kasemchart Naressenie

Received: June 01, 2019

Revised: June 24, 2019

Accepted: June 29, 2019

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์นโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศ และ 2) เพื่อเสนอแนวทางที่เหมาะสมในการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ของนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศ ในการวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพดำเนินการโดยศึกษาเอกสารและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 3 คน นายองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 คน และผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน รวมจำนวน 12 คน ซึ่งที่มาโดยการเลือกแบบเจาะจงและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้ศึกษากลุ่มตัวอย่าง ผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 400 คน ที่เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตจังหวัดปทุมธานี จังหวัดสระบุรี และจังหวัดอ่างทอง ซึ่งเป็นกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศ โดยกำหนดขนาดกลุ่ม

* Doctor Program Instructor in Public Administration. Public Administration Program, Valaya Alongkorn Rajabhat University.

ตัวอย่างตามค่านวนด้วยสูตรของทาโร ยามาเน่ และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนตามสัดส่วน และการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีเชื่อมั่น 0.85 และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย พบว่า

1) ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศโดยรวม ในการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า มี 3 ปัจจัยคือ (1) ปัจจัยด้านนโยบาย คือ การสร้างชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงให้แข็งแรง (2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจพอเพียง คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจในการวางรากฐานทางเศรษฐกิจในมิติต่าง ๆ โดยคำนึงถึงภูมิคุ้มกันการเปลี่ยนแปลงของโลก (3) ปัจจัยด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ คือ ชุมชนมีส่วนร่วมในการสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจพอเพียงให้มากขึ้น ส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศ ประกอบด้วย 3 ปัจจัย คือ (1) ปัจจัยด้านนโยบาย ($\beta = 0.779$) มี 1 ตัวแปร คือ ด้านวัตถุประสงค์ (2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจพอเพียง ($\beta = 0.879$) มี 3 ตัวแปร คือ ด้านความมีเหตุผล ด้านภูมิคุ้มกัน และด้านความรู้ความเข้าใจ (3) ปัจจัยด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ($\beta = 0.841$) มี 2 ตัวแปร คือ ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม ด้านความร่วมมือของชุมชน ซึ่งทั้ง 3 ปัจจัยดังกล่าว สามารถอธิบายความผันแปรของผลสัมฤทธิ์ของนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศ ได้ร้อยละ 80.90 ($R = 0.809$) อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) แนวทางที่เหมาะสมการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ของนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วยปฏิบัติการที่สำคัญ 4 ประการ คือ (1) ภาครัฐควรการสนับสนุนวัสดุการผลิตทางเกษตรครบวงจรและโรงเรือนการเกษตรแก่ชุมชน ซึ่งโรงเรือนและอุปกรณ์ดังกล่าวนี้ สามารถช่วยให้เกษตรกรมีผลผลิตที่มีคุณภาพทัดเทียมกับหลายประเทศที่เจริญแล้วในตะวันตกและเอเชีย (2) ภาครัฐควรพัฒนาความเข้มแข็งของครอบครัว เพื่อเพิ่มพลังของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในการสนับสนุนให้นโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความเข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของชุมชนทั้งปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาความรุนแรงในสังคมได้ (3) ภาครัฐควรสนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์กรในการสร้างความร่วมมือกันพัฒนาสถาบันครอบครัวในทุกมิติให้เกิดภูมิคุ้มกันความรุนแรงจากปัญหาต่าง ๆ ในสังคมและ (4) ภาครัฐควรสนับสนุนให้เกิดการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่ทันสมัยให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มแก่เกษตรกร สนับสนุนการขนส่งผลผลิต และที่สำคัญยิ่งคือ ควรช่วยจัดการด้านการตลาดที่มีประสิทธิภาพให้แก่ชุมชน

คำสำคัญ : ผลสัมฤทธิ์นโยบายการพัฒนาชุมชน, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ABSTRACT

The objectives of this research were to 1) study the factors affecting the achievement community development policy based on the Sufficiency Economy Philosophy of Sub-district Administrative Organizations in the area of central provinces of Thailand and 2) propose appropriate guidelines for improving the achievement community development policy. This research was a mixed methods research which combined qualitative and quantitative approaches. The qualitative research was conducted by studying relevant document and theory as well as conducting in-depth interviews with 12 key informants consisted of 3 persons of community development policy formulations, 3 executives of Sub-district Administrative Organizations and community leaders and they were purposively selected. The data were analyzed using content analysis. The quantitative was conducted by studying a sample of 400 people who were project participants living in the area of Prathum Thani, Saraburi and Aungthong provinces, which were in the central provinces of Thailand. They were selected by proportional multi-stage random sampling and simple random sampling. The sample size was obtained by calculations with Taro Yamane's formula. The research tool for collecting the data was a 5 -level rating scale questionnaire with a reliability of 0.85. The data were analyzed using percentage, mean, standard deviation and stepwise multiple regression analysis.

The research results were as follows:

1) The factors affecting the achievement community development policy based on the sufficiency Economy Philosophy of Sub-district Administrative Organizations in the area of central provinces of Thailand, derived from qualitative study consisted of 3 factors, (1) policy component, strong sufficiency economy community creation, (2) sufficiency economy component, the creation of knowledge and understand in economic foundation in various dimensions by considering of the immune in global changes and (3) policy implementation component, the community participation on

more networks creation for being sufficiency economy. The quantitative research revealed that factors affecting the achievement community development policy, consisted of 4 factors: (1) policy factor ($\beta = 0.779$) with 1 variable of being able to evaluate, (2) sufficiency economy factor ($\beta = 0.879$) with 3 variables, reasonable, immunization, knowing and understanding, (3) policy implementation factor ($\beta = 0.841$) with 2 variables; appropriate leadership and community participation. These 3 factors explain 80.90 percent of the variance ($R^2 = 0.809$) of the achievement community development policy based on the Sufficiency Economy Philosophy of Sub-district Administrative Organizations at the statistical level of significance of 0.05.

2) The appropriate guidelines for improving the achievement community development policy based on Sufficiency Economy Philosophy composed of 4 key practices : (1) the government should help support the community with the new products and provide more production housing. These supports could help the agriculturists to produce the higher quality products as in various developed countries in Asia and other western countries, (2) the family institution should be strengthened to increase the capabilities of the communities by conducting various activities based on the policy of Sufficiency Economy Philosophy to protect and solve the criminal problems, narcotics problems and social violence problems, (3) the government should support up in setting necessary organizations for creating cooperation. There organization should help develop the family institution in all aspects in protecting social violence problems and (4) the governmental sectors should support the agriculturalists in modern product processing to get more value added. Most importantly, the effective marketing supports from the government are most beneficial to the communities.

Keywords: The Achievement Community Development Policy, the Sufficiency Economy Philosophy.

1. บทนำ

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9) มีพระราชดำรัสตั้งแต่ปี 2517 ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยเป็นปรัชญาแนวทางในการดำเนินชีวิตและปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ ทั้งเป็นแนวทางในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ นอกจากนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสที่เกี่ยวข้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ที่ทรงพระราชดำรัสในพิธีต่าง ๆ ทั้งในพระบรมราโชวาทที่ประทานแก่บัณฑิตหรือพสกนิกรที่ได้เข้าเฝ้างานพิธีต่าง ๆ จากพระราชดำรัสในโอกาสต่าง ๆ เริ่มมีความชัดเจนมากขึ้นในภายหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 9) ได้ทรงพระราชทานกระแสพระราชดำรัสเกี่ยวกับปรัชญาการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่ เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 ณ สวนดุสิตดาลัย นักคิด นักพัฒนา ทั้งภาครัฐและเอกชน ต่างก็ได้ได้นำเอาแนวพระราชดำริไปปฏิบัติอย่างจริงจัง ซึ่งความจริงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงหรือเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเองนั้นมีใช้สิ่งที่เพิ่งจะเกิดขึ้นในสังคมไทย หากแต่เป็นวันธรรมการดำรงชีวิตดั้งเดิม เป็นภูมิปัญญาที่สมาชิกชุมชนได้เรียนรู้และสั่งสมกันมาเป็นเวลานาน (Surakiat Satienthai, 1999)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้กำหนดกรอบลักษณะเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา (National Economic and Social Development Committee Office, 2007) โดยการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ (Aphichai Punsen and Editor, 2007). และเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ปรัชญานี้ประกอบด้วยแกนหลัก 6 ประการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน การรู้เท่าทันโลก การมีคุณธรรมและซื่อสัตย์สุจริต และความสมานฉันท์ ชุมชนต่าง ๆ ในกลุ่มจังหวัดภาค

กลางตอนล่าง ได้มีการประยุกต์ใช้ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนได้เป็นอย่างดี (Uraiwan Thanasathit, 2012)

รัฐบาลได้กำหนดนโยบายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 จนถึงปัจจุบัน โดยการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ได้จัดทำขึ้นในช่วงเวลาของการปฏิรูปประเทศและสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและเชื่อมโยงกันใกล้ชิดกันมากขึ้น โดยได้น้อมนำหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศต่อเนื่องจาก แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9-11 เพื่อเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและช่วยให้สังคมไทยสามารถยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคง เกิดภูมิคุ้มกัน และมีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน ในการพัฒนาชุมชนเป็นขบวนการส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น (Pisan Sansorvisuth and et. al., 2005) ซึ่งการพัฒนาชุมชนเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลเพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่และมาตรฐานการครองชีพของประชาชนให้มีความเสมอภาคกัน ซึ่งใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการพัฒนาชุมชนกระทรวงมหาดไทยปี พ.ศ. 2552 โดยให้กรมการพัฒนาชุมชนมีภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของประชาชน สนับสนุนให้มีการจัดทำและใช้ประโยชน์ข้อมูลสารสนเทศ พัฒนาการศึกษา การวิเคราะห์วิจัย (Community Development Department, 2011) การพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีการดำเนินการตามโครงการหรือนโยบายต่าง ๆ นั้นจะทราบว่าบรรลุผลสำเร็จเพียงใดจำเป็นต้องมีการประเมินประสิทธิผลถึงความสามารถในการบรรลุวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยพิจารณาจากผลลัพธ์ของการบรรลุวัตถุประสงค์ (Goal Attainment) และการประเมินผลโดยประชาชน (Public Evaluation of Policy Effectiveness) ซึ่งประเมินจาก ความพึงพอใจของประชาชน ซึ่งโครงการที่นิยมประเมินประสิทธิผลนั้น มักเป็นโครงการที่เกี่ยวกับด้านสังคม (Rojrek Tovanich, 2007) โดยมีการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์เป็นเทคนิควิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ที่นำมาประยุกต์ใช้ เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์และวิธีการบริหารงานภาครัฐไปจากเดิมที่ให้ความสำคัญต่อทรัพยากรหรือปัจจัยนำเข้า (Input) และอาศัยกฎระเบียบเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความถูกต้อง สุจริตและเป็นธรรมโดยที่หันมาเน้นวัตถุประสงค์และสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานทั้งในแง่ของผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) และความคุ้มค่าของเงิน (Value Worthiness)

จังหวัดภาคกลางของประเทศเป็นอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งสนองพระราชดำริ โครงการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง ที่เน้นให้บุคคล และครอบครัวตลอดจนผู้ร่วมงาน อยู่ร่วมกันอย่างมี

ความสุขทั้งทางกายและทางใจ พึ่งพาตนเองอย่างเต็มความสามารถ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 โดยกรมการพัฒนาชุมชน กำหนดพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคง เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรม การจัดการความรู้ของชุมชน ด้วยเหตุผลจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจึงทำผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์นโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศเป็นอย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคอะไร แล้วมีปัจจัยใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย คือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์นโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศ

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย ผู้กำหนดนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นายกองค้การบริหารส่วนตำบล และผู้นำชุมชน ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศ ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดสระบุรี จำนวน 12 คน คือ ผู้กำหนดนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 3 คน นายกองค้การบริหารส่วนตำบล จำนวน 3 คน และผู้นำชุมชน จำนวน 6 คน และกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศ ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดสระบุรี จำนวน 400 คน ประกอบด้วย อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง และอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1) ตัวแปรต้น ประกอบด้วย 3 ประการ

1.1) ปัจจัยด้านนโยบาย ได้แก่ วัตถุประสงค์ชัดเจน ความต่อเนื่อง นำไปปฏิบัติได้จริง และวัดผลได้จริง

1.2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ พอประมาณ ความมีเหตุผล ภูมิคุ้มกัน ความรู้ความเข้าใจ และคุณธรรม

1.3) ปัจจัยด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติ ได้แก่ ภาวะผู้นำที่เหมาะสม การบริหารที่เหมาะสม ความพร้อมของทรัพยากรบริหาร และความร่วมมือของชุมชน

2) ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ของนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดภาคกลางของประเทศ ได้แก่ 1) การบรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบาย 2) ความพร้อมในการพึ่งตนเอง 3) การมีสัมมาอาชีพ และ 4) การมีคุณภาพชีวิตที่ดี

3.4 เครื่องมือการวิจัย

1) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือตามกรอบแนวคิดการวิจัยตามแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้เก็บข้อมูลการสัมภาษณ์

2) การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณดังนี้ 2.1) ศึกษาจากตำรา เอกสาร ที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี และประยุกต์จากแนวคิดงานวิจัยที่ใกล้เคียงกัน โดยได้จัดลำดับเนื้อหาแบบสอบถามให้ครอบคลุมข้อมูลที่ต้องการ 2.2) ศึกษาวิธีสร้างเครื่องแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ตามแนวของลิเคอร์ท 2.3) สร้างแบบสอบถามตามที่ศึกษาในข้อ 1 และข้อ 2 ให้ครอบคลุมเนื้อหาผลสัมฤทธิ์ของนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศ 2.4) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือวิจัยแนะนำและปรับปรุงแก้ไข โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ 2.5) นำผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ มาบรรจุลงในตารางเพื่อคำนวณหาค่าความตรงด้านเนื้อหาโดยค่าที่ยอมรับได้ต้องมากกว่า 0.5 2.6) เมื่อได้แบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา นำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา α สำหรับหาค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นครอนบาค (Cronbach) สรุปผลค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือตามตัวแปรดังนี้ (1) ปัจจัยด้านนโยบาย ค่าความเชื่อมั่น Alpha เท่ากับ 0.951 (2) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจพอเพียง ค่าความเชื่อมั่น Alpha เท่ากับ 0.948 (3) ปัจจัยด้านการนำนโยบายไปปฏิบัติค่าความเชื่อมั่น Alpha เท่ากับ 0.981 (4) ผลสัมฤทธิ์ของนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดภาคกลางของประเทศ ค่าความเชื่อมั่น Alpha เท่ากับ 0.982 2.7) จัดเตรียมแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัย

3.5 การรวบรวมข้อมูล

1) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยแนะนำเพื่อเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์กับผู้กำหนดนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นายองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้นำชุมชน ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศ ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดอ่างทอง และจังหวัดสระบุรี

2) วิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการวิจัยไปขอความร่วมมือถึง นายองค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศ ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดอ่างทอง และ จังหวัดสระบุรี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ตอบแบบสอบถาม แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.6 สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

1) การวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการอ่านสรุปเนื้อหาและนำเสนอข้อมูลแต่ละประเด็น โดยการสังเคราะห์เนื้อหา และพรรณนาเนื้อหา 2) การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

4. สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์นโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศ พบว่า ในขั้นที่ 1 เมื่อตัวแปรด้านความร่วมมือของชุมชน เป็นตัวแปรพยากรณ์ สามารถอธิบายผลสัมฤทธิ์ของนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศ ได้ร้อยละ 66.6 ($R^2 = 0.666$) โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ 0.344 ในขั้นที่ 2 เมื่อตัวแปรด้านความมีเหตุผล เป็นตัวแปรพยากรณ์ สามารถอธิบายผลสัมฤทธิ์ของนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศ ได้ร้อยละ 76.3 ($R^2 = 0.763$) โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ 0.290 ซึ่งลดลงจากเดิม ในขั้นที่ 3 เมื่อตัวแปรด้านความรู้ความเข้าใจ เป็นตัวแปรพยากรณ์ สามารถอธิบายผลสัมฤทธิ์ของนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศ ได้ร้อยละ 78.9 ($R^2 = 0.789$) โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ 0.273

ซึ่งลดลง จากเดิมในขั้นที่ 4 เมื่อตัวแปรด้านภูมิคุ้มกัน เป็นตัวแปรพยากรณ์ สามารถอธิบายผลสัมฤทธิ์ของนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศได้ร้อยละ 80.0 ($R^2 = 0.800$) โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์เท่ากับ 0.267 ซึ่งลดลงจากเดิม ในขั้นที่ 5 เมื่อตัวแปรด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสมเป็นตัวแปรพยากรณ์ สามารถอธิบายผลสัมฤทธิ์ของนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศ ได้ร้อยละ 80.6 ($R^2 = 0.806$) โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ เท่ากับ 0.263 ซึ่งลดลงจากเดิม และในขั้นที่ 6 เมื่อตัวแปรด้านวัดผลได้จริงเป็นตัวแปรพยากรณ์ สามารถอธิบายผลสัมฤทธิ์ของนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศได้ร้อยละ 80.9 ($R^2 = 0.809$) โดยมีค่าความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ เท่ากับ 0.261 ซึ่งลดลงจากเดิม

เมื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างด้านความร่วมมือของชุมชน ด้านความมีเหตุผล ด้านภูมิคุ้มกัน ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม ด้านภาวะผู้นำที่เหมาะสม ด้านวัดผลได้จริง กับผลสัมฤทธิ์ของนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศ พบว่า ในแต่ละขั้นตอนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อเพิ่มตัวแปรพยากรณ์ที่เหลือเข้าไปในสมการครั้งละ 1 ตัว คือ ด้านวัตถุประสงค์ชัดเจน ด้านความต่อเนื่อง ด้านนำไปปฏิบัติได้จริง ด้านพอประมาณ ด้านคุณธรรม ด้านการบริหารที่เหมาะสม ด้านความพร้อมของทรัพยากรบริหาร และด้านความร่วมมือของชุมชน ปรากฏว่า ค่า R^2 เพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงถูกนำออกจากสมการที่ดีที่สุด และผลการวิเคราะห์ข้อมูลตัวแปรอิสระ ได้แก่ ความร่วมมือของชุมชน ความมีเหตุผล ความรู้ความเข้าใจ ภูมิคุ้มกัน ภาวะผู้นำที่เหมาะสม และวัดผลได้จริง มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ของนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 276.826, P = 0.000$) โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.899 ($R = 0.899$) และสามารถอธิบายผลสัมฤทธิ์ของนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศ ได้ร้อยละ 0.809 ($R^2 = 0.809$)

5. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการอภิปรายตัวแปรอิสระประกอบไปด้วย ความร่วมมือของชุมชน ความมีเหตุผล ความรู้ความเข้าใจ ภูมิคุ้มกัน ภาวะผู้นำที่เหมาะสม และวัดผลได้จริง มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ของนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกลุ่ม

จังหวัดภาคกลางของประเทศ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 276.826$, $P = 0.000$) โดยมีค่าความสัมพันธ์เท่ากับ 0.899 ($R = 0.899$) และสามารถอธิบายผลสัมฤทธิ์ของนโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบล ในกลุ่มจังหวัดภาคกลางของประเทศ ได้ร้อยละ 0.809 ($R^2 = 0.809$) ทั้งนี้อาจเนื่องจากปัจจัยด้านนโยบายไปปฏิบัติ ในความร่วมมือของชุมชนนั้นภาครัฐนั้นสนับสนุนชุมชนให้มีส่วนร่วมและโอกาสในการพัฒนามากขึ้นตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในระบบและนอกระบบเพื่อสร้างศักยภาพของชุมชน ให้มีการจัดระบบการถ่ายทอดความรู้ด้านเทคนิควิชาการของสถาบันและกลุ่มเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จอย่างแพร่หลาย และมีเหตุผลในการตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียง ในการแผนงานหรือโครงการพัฒนาชุมชน โดยต้องคำนึงถึงหลักการความมีเหตุผลเป็นหลักการที่จะทำให้โครงการต่าง ๆ ในความมีเหตุผลนั้น เป็นการใช้ความรู้และเหตุผลในการตัดสินใจ เพื่อเกิดความรอบคอบ และยังรู้จักปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมภายนอก โดยชุมชนต้องเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียงตามพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่ทรงมองทุกอย่างแบบพลวัตต่อการเปลี่ยนของยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อความรอดของชุมชนเป็นพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียงขึ้นอยู่กับการเริ่มต้นจากจุดเล็ก ๆ แล้วจึงค่อยเป็นค่อยไปเพื่อจะได้ประสบความสำเร็จ โดยมีความมีความเชื่อมั่นในตนเองก่อน และคำนึงถึงความเหมาะสม ปราศจากความเสี่ยง โดยศึกษาจากบุคคลประสบความสำเร็จมาก่อน สอดคล้องกับงานวิจัย (Schneider, 2009) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องกระบวนการเรียนรู้เชิงสังคมในการป้องกันดินพังทลายของสวิตเซอร์แลนด์จากขบวนการของชาวนา

ผู้วิจัยได้ชี้ถึงแนวทางการเรียนรู้เชิงสังคมในปัจจุบันได้กลายเป็นจุดเน้นที่แพร่หลายซึ่งสัมพันธ์กับเกษตรกรแบบยั่งยืน (Sustainable) จุดมุ่งหมายของการวิจัยคือเพื่อความเข้าใจที่ถ่องแท้ในศักยภาพของการเรียนรู้เชิงสังคมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน มุ่งประเมินกระบวนการ ผลลัพธ์ และองค์ประกอบของปฏิสัมพันธ์ของมาตรการต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้เชิงสังคมตามสภาพบริบทของโครงการ รวมถึงโครงการเชิงนวัตกรรมจากชาวนาสู่ชาวนานี้ด้วย ผลการศึกษาพบว่า การเรียนรู้เชิงสังคมมีส่วนเกี่ยวข้องต่อการเปลี่ยนแปลงขึ้นพื้นฐานของแบบแผนปฏิสัมพันธ์ อย่างไรก็ตาม การทำความเข้าใจเกี่ยวกับการเรียนรู้สำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนจะแสดงนัยของการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมเชิงสถาบันในองค์การที่ใช้กระบวนการสร้างปฏิสัมพันธ์แบบตัวต่อตัวหรือใกล้ชิดกันระหว่างทำงาน ผลการศึกษาคือ องค์ประกอบของการตัดสินใจของตัวแทนองค์การได้รับการแปลความไปสู่การเรียนรู้เชิงองค์การด้วย โครงการนี้บรรลุผลผ่านความร่วมมือของสถาบันรวมถึงการจัดตั้งและเชื่อมต่อโดยใช้พื้นที่ที่มีขอบเขต สำหรับรูปแบบใหม่ของความร่วมมือร่วมมือมีจุดมุ่งคือ การเรียนรู้เชิงสังคมและการร่วมกันผลิตองค์ความรู้ สอดคล้องกับงานวิจัย (Valbuena, 2010) ได้รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องการใช้กรอบแนวทางใช้หน่วยงานเป็นฐาน เพื่อสืบค้นผลลัพธ์ของกลไกสมัครใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน (Rural Land use Changes, LUC) กรณีศึกษาชนบท

รัฐควีนแลนด์ ออสเตรเลีย วัตถุประสงค์การวิจัย คือ วิเคราะห์และค้นหากลไกแบบสมัครใจที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการ LUC ในภูมิภาคชนบทในพื้นที่ที่รัฐมุ่งการพัฒนาการเกษตร วิธีการศึกษาคือ ประวัติการใช้ที่ดิน รวมถึงการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อนำไปใช้เป็นพารามิเตอร์ สำหรับตัวแบบหน่วยงานเป็นฐาน และศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถและความตั้งใจในการมีส่วนร่วม รวมถึงกระบวนการการนำนโยบายไปปฏิบัติโดยกลไกที่แตกต่างกัน ย่อมมีผลต่อโครงสร้างภูมิทัศน์ของภูมิภาค ข้อค้นพบ คือมีความหลากหลายของการตัดสินใจของเกษตรกรมีผลต่อโครงสร้างการใช้ที่ดิน

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ควรพัฒนาความเข้มแข็งของครอบครัว เพื่อเพิ่มพลังของชุมชนในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้นโยบายการพัฒนาชุมชนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความเข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของชุมชนทั้งปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาความรุนแรงในสังคม โดยภาครัฐสามารถให้การสนับสนุนให้มีการจัดตั้งองค์กรในการสร้างความร่วมมือกันพัฒนาสถาบันครอบครัวในทุกมิติให้เกิดภูมิคุ้มกันความรุนแรงจากปัญหาต่าง ๆ ในสังคมโดยมีเป้าหมายสุดท้ายคือ การสร้างสถาบันครอบครัวที่อบอุ่นให้แก่ชุมชนทั้งยังสร้างพลังขั้นพื้นฐานของชุมชนที่สามารถช่วยให้การพัฒนากิจกรรมอื่น ๆ ของชุมชนให้ประสบความสำเร็จได้มากยิ่งขึ้นด้วย ทั้งนี้องค์การบริหารส่วนตำบลต้องอบรมแนะนำให้ชุมชนพึ่งตนเองเป็นหลัก โดยไม่รอความช่วยเหลือจากภาครัฐเพียงอย่างเดียว เพื่อให้ชุมชนสามารถทำกิจกรรมร่วมในการพัฒนาตนเองให้ได้อย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ การทำการเกษตรแบบผสมผสานการไม่ใช้สารเคมี การบริโภคผลผลิตที่ชุมชนผลิตให้เหลือกินหรือใช้จึงแลกเปลี่ยนกับชุมชนอื่น

6.2 ควรบูรณาการการทำงานในพื้นที่เพื่อรับทราบปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของชุมชนหรือหมู่บ้านต่าง ๆ ซึ่งจะดำเนินการร่วมกันทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคชุมชน และภาควิชาการ เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ชุมชนในพื้นที่ทราบปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของตนเอง โดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ

6.3 ควรปรับการเรียนรู้ให้มีหลักสูตรการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการแก้ปัญหาในชุมชนอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน และการสร้างมาตรการทางสังคมที่เน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นตามนโยบาย

6.4 ผู้นำและชุมชนควรรวมพลังกันในการผลิต การตลาด การจัดการ สวัสดิการ การศึกษา โดยการสร้างเครือข่ายทุกอาชีพเพื่อขยายเศรษฐกิจให้มีความหลากหลาย

References

- Aphichai Punsen and Editor (2007). *Knowledge Synthesis in Sufficiency Economy*. Bangkok: Office of Research Fund Supporting.
- Community Development Department. (2011). *Strategic Plan of Community Development Department (2012-2016)*. Bangkok: Community Development Department.
- National Economic and Social Development Committee, Office. (2007). *National Economic and Social Development Plan, the 11th Plan (2012-2016)*. Bangkok : National Economic and Social Development Committee
- Pisan Sansorvisuth and et. al. (2005). *The Administration of Kaothong Subdistrict Administrative Organization Base on Community Entrepreneur Department For Sustained Poverty Resolution*. Thesis : Public Administration Faculty of Humanity and Social Science. Graduate School of Nakornsavam Rajabhat University.
- Rojrek Tovanich. (2007). *Project Evaluation of 30 baht to treat all Diseases Case Study of Muang Distriet Uttaradit Province*. Master Degree Public Administration Thesis Faculty of Public Administration. Uttaradit Rajabhat University.
- Surakiat Satienthai. (1999). *The King Modern Theory : Sufficiency Life*. Bangkok : Ruamdual Chaykan Publishing.
- Schneider, (2009). *Employee Engagement: Tools Foranalysis, Ppractice, and Competitive Advantage*. Malden, MA: Wiley-Blackwell.
- Uraiwan Thanasathit. (2012). *Thai Politics in Democracy*. Bangkok : Thai Chamber of Commerce University.
- Valbuena, (2010). *A novel EEG acquisition system for Brain Computer Interfaces*. *International Journal of Bioelectromagnetism*, 13(2), 74-75.